

ХЕРСОНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН, УПРАВЛІННЯ
І БІЗНЕСУ
КАФЕДРА ЕКОНОМІКИ, ПІДПРИЄМНИЦТВА ТА ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
та тематика контрольних робіт для студентів заочної форми навчання
з дисципліни АНАЛІТИКА ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

для студентів	2 курсу 1 курсу за скороченим терміном навчання
підготовки	першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
галузі знань	05 – Соціальні та поведінкові науки
спеціальності	051 – Економіка
освітньо-професійної програми	Економіка підприємства і бізнес-аналітика
факультету	Міжнародних економічних відносин, управління і бізнесу

Методичні рекомендації та тематика контрольних робіт для студентів заочної форми навчання з дисципліни «Аналітика підприємницької діяльності» підготовки фахівців на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти спеціальності 051 – Економіка.

РОЗРОБНИКИ: Мєшкова-Кравченко Н.В., старший викладач кафедри економіки, підприємництва та економічної безпеки.

Рецензент: Тарасюк А.В., доцент кафедри економіки, підприємництва та економічної безпеки, к.е.н., доцент.

Затверджено на засіданні кафедри економіки, підприємництва та економічної безпеки

Протокол № 1 від « 02 » 09 2024 року

В.о. завідувача кафедри

Наталія ШАНДОВА

УЗГОДЖЕНО:

З НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИМ ВІДДІЛОМ

Реєстраційний номер № 56/031-04.09.2024 р.

ЗМІСТ	с
1. МЕТА ДИСЦИПЛІНИ	4
2. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	4
3. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	6
4. КОНТРОЛЬ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ	6
5. МЕТА ТА ВИМОГИ ДО ВИКОНАННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ З ДИСЦИПЛІНИ	7
6. ЗАВДАННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ З ДИСЦИПЛІНИ	8
7. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИКОНАННЯ ПРАКТИЧНОЇ ЧАСТИНИ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ	15
8. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА	28

1. МЕТА ДИСЦИПЛІНИ

Аналітична діяльність - одна з основних складових сучасного бізнесу, яка забезпечує прийняття обґрунтованих управлінських рішень щодо задоволення попиту споживачів та отримання прибутку.

Метою навчальної дисципліни «Аналітика підприємницької діяльності» є формування у студентів аналітичної компетентності для дослідження підприємницької діяльності з метою прийняття ефективних управлінських рішень.

Вивчення навчальної дисципліни передбачає формування та розвиток у студентів компетентностей:

ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в економічній сфері, які характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, що передбачає застосування теорій та методів економічної науки.

1. ЗКЗ. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
2. ЗК7. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
3. СК10. Здатність використовувати сучасні джерела економічної, соціальної, управлінської, облікової інформації для складання службових документів та аналітичних звітів

4. СК13. Здатність проводити економічний аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, оцінку їх конкурентоспроможності.

Очікувані результати навчання

Внаслідок вивчення навчальної дисципліни студент повинен бути здатним продемонструвати такі результати навчання:

1. ПРН 10. Проводити аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, визначати функціональні сфери, розраховувати відповідні показники які характеризують результативність їх діяльності.
2. ПРН 13. Ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання соціально-економічних даних, збирати та аналізувати необхідну інформацію, розраховувати економічні та соціальні показники.
3. ПРН 16. Вміти використовувати дані, надавати аргументацію, критично оцінювати логіку та формувати висновки з наукових та аналітичних текстів з економіки
4. ПРН 19. Використовувати інформаційні та комунікаційні технології для вирішення соціально-економічних завдань, підготовки та представлення аналітичних звітів.
5. ПРН 21. Вміти абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик економічних систем різного рівня, а також особливостей поведінки їх суб'єктів.

2. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. Теоретичні, методичні основи аналітичної діяльності та аналіз ресурсного забезпечення.

Тема 1. Аналітична діяльність в системі підприємницької діяльності.

Сутність та роль аналітичної діяльності в забезпеченні ефективної підприємницької діяльності. Економічна аналітика та основні категорії економічного аналізу. Принципи аналітичної роботи. Види й напрямки економічного аналізу.

Література: [1, с.11-26], [2, с.7-32], [3, с.11-23], [4, с. 8-18], [5, с. 6-11]

Тема 2. Організаційно-інформаційне забезпечення аналітичної діяльності.

Організація аналітичної роботи. Етапи аналітичної роботи. Система інформації для економічного аналізу.

Література: [1, с.27-42], [2, с. 33-45], [3, с.67-93], [4, с. 18-27], [5, с. 20-26]

Тема 3. Методи аналітичних досліджень.

Характеристика методів аналітичних досліджень. Класифікація прийомів економічного аналізу. Характеристика окремих аналітичних прийомів. Факторні дослідження в системі аналітики.

Література: [1, с. 71-168, 407-431], [2, с.46-106], [3, с.24-66], [4, с.12-19]

Тема 4. Діагностика технічного потенціалу суб'єкта підприємництва.

Завдання та інформаційне забезпечення діагностики технічного потенціалу суб'єкта підприємництва. Діагностика забезпеченості основними засобами, їх динаміки та структури. Аналіз використання устаткування. Аналіз ефективності використання основних засобів.

Література: [1, с.265-283], [3, с.171-197], [4, с. 155-163], [5, с. 54-61]

Тема 5. Діагностика трудового потенціалу суб'єкта підприємництва.

Аналіз забезпеченості суб'єкта підприємництва персоналом. Аналіз використання фонду робочого часу. Діагностика ефективного використання трудового потенціалу суб'єкта підприємництва. Аналіз оплати праці.

Література: [1, с.238-264], [3, с.139-170], [4, с. 150-154], [5, с. 44-53]

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. Аналіз бізнес-процесів та їх результативності

Тема 6. Аналіз бізнес-процесів суб'єкта підприємництва.

Сутність, зміст та види бізнес-процесів суб'єкта підприємництва. Значення, мета, задачі та інформаційне забезпечення аналізу бізнес-процесів. Аналіз процесу постачання матеріальних ресурсів. Аналіз процесу виробництва. Аналіз процесу реалізації продукції. Можливості оптимізації бізнес-процесів.

Література: [1, с.311-330], [2, с.110], [3, с.94-113], [4, с. 124-143], [5, с. 27-43]

Тема 7. Аналіз витрат на виробництво та реалізацію продукції.

Значення, завдання, інформаційне забезпечення аналізу витрат на виробництво та реалізацію продукції. Аналіз загальної суми витрат на виробництво та реалізацію продукції. Аналіз витрат на гривню товарної продукції. Коефіцієнтний аналіз ефективності формування витрат. Аналіз собівартості окремих виробів. Аналіз прямих витрат. Аналіз непрямих витрат. Визначення резервів зниження собівартості продукції

Література: [1, с.284-310], [2, с.112], [3, с.116-137], [4, с. 171-190], [5, с. 69-81]

Тема 8. Системи аналітичного вимірювання результативності суб'єкта підприємництва та методи побудови рейтингових оцінок.

Значення, мета, задачі та інформаційне забезпечення аналізу результативності суб'єкта підприємництва. Аналіз формування доходу, прибутку суб'єкта підприємництва. Аналіз рентабельності. Сутність та види рейтингових оцінок.

Література: [1, с.331-358], [2, с.114], [3, с.114-115], [4, с. 191-216], [5, с. 107-122]

Тема 9. Інформаційно-аналітичне забезпечення підприємницької діяльності в сфері економічної безпеки.

Роль фінансового аналізу у зміцненні господарської діяльності суб'єкта підприємництва. Основні напрямки аналізу балансу. Аналіз фінансової стабільності. Аналітична діагностика можливого банкрутства.

Література: [1, с.359-385], [2, с.113], [4, с. 217-239], [5, с. 82-106]

3. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Таблиця 1

Назви тем згідно освітньої програми	Кількість годин				
	заочна форма				
	Усього	у тому числі			
		Лекції	Практичні	Лабораторні.	Самостійна.
Змістовий модуль 1. Теоретичні, методичні основи аналітичної діяльності та аналіз ресурсного забезпечення					
Тема 1. Аналітична діяльність в системі підприємницької діяльності	11	1			10
Тема 2. Організаційно-інформаційне забезпечення аналітичної діяльності	11	1			10
Тема 3. Методи аналітичних досліджень	22	2			20
Тема 4. Діагностика технічного потенціалу суб'єкта підприємництва.	16		2		14
Тема 5. Діагностика трудового потенціалу суб'єкта підприємництва.	20		2		18
Разом за змістовим модулем 1	80	4	4		72
Змістовий модуль 2. Аналіз бізнес-процесів та їх результативності					
Тема 6. Аналіз бізнес-процесів суб'єкта підприємництва.	26	2	2		22
Тема 7. Аналіз витрат на виробництво та реалізацію продукції.	16		2		14
Тема 8. Системи аналітичного вимірювання результативності суб'єкта підприємництва та методи побудови рейтингових оцінок.	22	1	2		19
Тема 9. Інформаційно-аналітичне забезпечення підприємницької діяльності в сфері економічної безпеки	16	1			15
Разом за змістовим модулем 2	80	4	6		70
Контрольна робота (ЗФН)	20				20
Усього годин	180	8	10		162

4. КОНТРОЛЬ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ

Оцінювання знань студентів заочної форми навчання здійснюється на основі результатів підсумкового контролю: виконання контрольної роботи та заліку за 100-бальною шкалою оцінок.

Екзаменаційне завдання включає двадцять теоретичних тестових завдань (по 2 бали кожне) та п'ять практичних тестових завдань (20 балів) – за виконання екзаменаційного завдання студент може отримати максимально 60 балів

Таблиця 2

Схема нарахування балів, які отримують студенти заочної форми навчання з навчальної дисципліни

№ з/п	Вид навчальної діяльності студента	Сума балів
1.	Виконання контрольної роботи	15
2.	Захист контрольної роботи	25
	Поточна успішність (всього)	40
	Екзамен	60
	Всього балів	100

Таблиця 3

Шкала оцінювання за ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності/Local grade	Оцінка ЄКТС/ECTS grade		Оцінка за національною шкалою/National grade
90 – 100	A	Excellent	Відмінно
82-89	B	Good	Добре
74-81	C		
64-73	D	Satisfactory	Задовільно
60-63	E		
35-59	FX	Fail	Незадовільно з можливістю повторного складання
1-34	F		Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

5. МЕТА ТА ВИМОГИ ДО ВИКОНАННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

Навчальним планом передбачене виконання контрольної роботи, яка повинна не тільки забезпечити контроль самостійної роботи студента, але і допомогти йому ознайомитися з методикою ряду економічних розрахунків.

Мета виконання контрольної роботи - поглиблення і закріплення теоретичних знань, придбання практичних навичок і їх застосування для рішення управлінських задач.

Студент виконує роботу, вибираючи варіант за першою літерою прізвища.

Таблиця 4

Вибір номера варіанта контрольної роботи

№ варіанта	Перша буква прізвища
№ 1	А, Б
№ 2	В, Г
№ 3	Д, Е, Є, Ж
№ 4	З, І, К
№ 5	Л, М
№ 6	Н, О, П
№ 7	Р, С, Т
№ 8	У, Ф, Х
№ 9	Ц, Ч, Ш
№ 10	Щ, Ю, Я

Контрольна робота складається з двох частин: текстової і розрахункової.

У текстовій частині студент повинен показати знання теоретичних основ тем, що викладаються, освітлюючи теорію питання на основі вивчення і узагальнення економічної і спеціальної літератури, рішень законодавчих і виконавчих органів. Розкривати питання бажано на прикладі конкретного підприємства.

Найбільш наочно і переконливо виглядає та робота, яка ілюструється таблицями, схемами, діаграмами з конкретними даними.

У розрахунковій частині потрібно навести рішення задач. При цьому необхідно привести формулу для розрахунку з розшифровкою буквених позначень і вказівкою одиниць вимірювання. Після цього, підставивши числові значення, розрахувати. Зробити висновки.

Робота подається на сторінках формату А4, шрифт «Times New Roman», 14 пт., міжрядковий інтервал – 1,5; вирівнювання – по ширині; абзац – 1,25 см; поля – 2 см з усіх боків, має мати титульний лист. При виконанні роботи потрібно виділяти заголовки питань, що висвітлюються. Сторінки пронумерувати. Доцільно цифрові дані звести в таблиці, оформити у вигляді схем і графіків. Список використаної літератури приводиться в кінці роботи в алфавітному порядку. При посиланні на джерело в роботі вказується порядковий номер в переліку використаної літератури. Джерела мають бути оформлені відповідно до чинних стандартів Національного стандарту України ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання».

Виконана робота представляється студентом на рецензування у встановлені терміни. Якщо робота не зарахована, то після виправлення помилок з урахуванням усіх зауважень рецензента студент знов подає на рецензування разом з попередньою рецензією. Контрольна роботи, виконана за варіантом, що не відповідає першій літері прізвища, повертається студенту без розгляду. Робота зараховується за результатами співбесіди з викладачем.

6. ЗАВДАННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ З ДИСЦИПЛІНИ

ВАРІАНТ 1

1. Принципи аналітичної роботи
2. Аналіз забезпеченості підприємства персоналом
3. Задача

Визначити середній обсяг реалізації товару за день та середнє квадратичне відхилення фактичного обсягу реалізації від запланованого. Обсяг реалізації за день плановий - 6000 грн.

Таблиця

Вихідна інформація	
Кількість днів	Обсяг реалізації товару за день, тис. грн.
4	4
8	8
7	5
6	7

4. Задача

Визначити зміну товарної продукції у звітному періоді в порівнянні з базисним періодом та вплив факторів на неї способом відносних різниць.

Таблиця

Вихідна інформація		
Показник	Базисний період	Звітний період
1. Товарна продукція, тис. грн.	2548	3132
2. Середньооблікова чисельність робітників, осіб	10	12
3. Кількість відпрацьованих одним робітником годин	1820	1800
4. Середньогодинний виробіток одного робітника, грн.	140	145

ВАРІАНТ 2

1. Види й напрямки економічного аналізу
2. Аналіз процесу постачання матеріальних ресурсів на підприємстві
3. Задача

Визначити зміну реалізованої продукції та вплив на неї елементів товарного балансу.

Таблиця

Вихідна інформація		
Показники	Базовий період	Звітний період
Залишок готової продукції на складі на початок періоду, тис. грн.	14990	
Надходження готової продукції на склад (товарна продукція), тис. грн.	152500	162700
Залишок готової продукції на кінець періоду, тис. грн.	22270	18200
Реалізовано продукції, тис. грн.		

4. Задача

Визначити зміну товарної продукції в звітному році в порівнянні з базовим та вплив на неї зміни обсягу випущеної продукції та ціни індексним методом.

Таблиця

Вихідна інформація						
Період	Базовий рік			Звітний рік		
	Обсяг продукції, шт.	Ціна одиниці продукції, грн.	Товарна продукція, тис. грн.	Обсяг продукції, шт.	Ціна одиниці продукції, грн.	Товарна продукція, тис. грн.
1 квартал	1200	200		1400	230	
2 квартал	1600	210		1800	235	
3 квартал	1800	205		2100	250	
4 квартал	1400	220		1200	260	

ВАРІАНТ 3

1. Організація аналітичної роботи
2. Аналіз рентабельності
3. Задача

Визначити середню ціну товару та середнє квадратичне відхилення фактичної ціни реалізації від запланованої. Ціна реалізації за планом - 230 грн.

Таблиця

Вихідна інформація

Сегмент ринку	Ціна реалізації товару, грн.	Обсяг реалізації за даною ціною, грн.
1	200	7000
2	220	5500
3	240	9600

4. Задача

Визначити зміну товарної продукції у звітному періоді в порівнянні з базисним періодом та вплив факторів на неї способом абсолютних різниць

Таблиця

Вихідна інформація

Показник	Базисний період	Звітний період
1. Товарна продукція, тис.грн.	9828	11129
2. Середньооблікова чисельність робітників, осіб	45	50
3. Кількість відпрацьованих одним робітником годин	1820	1795
4. Середньогодинний виробіток одного робітника, грн.	120	124

ВАРІАНТ 4

1. Етапи аналітичної роботи
2. Аналіз формування доходу, прибутку підприємства
3. Задача

Визначити зміну реалізованої продукції та вплив на неї елементів товарного балансу.

Таблиця

Вихідна інформація

Показники	Базовий період	Звітний період
Залишок готової продукції на складі на початок періоду, тис. грн.	15140	
Надходження готової продукції на склад (товарна продукція), тис. грн.	142300	155600
Залишок готової продукції на кінець періоду, тис. грн.	22340	18200
Реалізовано продукції, тис. грн.		

4. Задача

Визначити зміну товарної продукції у звітному періоді в порівнянні з базисним періодом та вплив факторів на неї способом абсолютних різниць

Таблиця

Вихідна інформація		
Показник	Базисний період	Звітний період
1. Товарна продукція, тис. грн.	2548	3132
2. Середньооблікова чисельність робітників, осіб	10	12
3. Кількість відпрацьованих одним робітником годин	1820	1800
4. Середньогодинний виробіток одного робітника, грн.	140	145

ВАРІАНТ 5

1. Система інформації для економічного аналізу
2. Діагностика ефективного використання трудового потенціалу підприємства
3. Задача

Охарактеризувати динаміку реалізації продукції. Розрахувати показники динаміки: абсолютний приріст (базисний), темп зростання (базисний), темп приросту (базисний), абсолютне значення одного відсотка приросту (базисне), середній абсолютний приріст, середній темп зростання. Зробити висновки.

Таблиця

Вихідна інформація	
Рік	Реалізована продукція, тис. грн.
2015	420
2016	440
2017	505
2018	512
2019	515

4. Задача

Визначити зміну товарної продукції у звітному періоді в порівнянні з базисним періодом та вплив факторів на неї інтегральним способом.

Таблиця

Вихідна інформація		
Показник	Базисний період	Звітний період
1. Товарна продукція, тис. грн.	2548	3132
2. Середньооблікова чисельність робітників, осіб	10	12
3. Кількість відпрацьованих одним робітником годин	1820	1800
4. Середньогодинний виробіток одного робітника, грн.	140	145

ВАРІАНТ 6

1. Класифікація прийомів економічного аналізу
2. Діагностика забезпеченості підприємства основними засобами виробництва, їх динаміки та структури
3. Задача

Визначити зміну реалізованої продукції та вплив на неї елементів товарного балансу.

Таблиця

Вихідна інформація		
Показники	Базовий період	Звітний період
Залишок готової продукції на складі на початок періоду, тис. грн.	15720	
Надходження готової продукції на склад (товарна продукція), тис. грн.	152500	167900
Залишок готової продукції на кінець періоду, тис. грн.	21000	16050
Реалізовано продукції, тис. грн.		

4. Задача

Проаналізувати виконання плану за асортиментом випущеної продукції.

Таблиця

Вихідна інформація				
Виріб	Планові показники		Звітні показники	
	Обсяг випуску продукції, т	Ціна за 1 тону, тис. грн.	Обсяг випуску продукції, т	Ціна за 1 тону, тис. грн.
А	220	170	230	160
Б	440	150	450	140
В	350	160	310	180

ВАРІАНТ 7

1. Якісні прийоми дослідження
2. Аналіз ефективності використання основних засобів
3. Задача

Визначити середньооблікову чисельність працівників підприємства за рік, якщо облікова чисельність працівників наступна: 1 січня – 40 осіб, 1 лютого – 42 особи, 1 травня – 44 особи, 1 жовтня – 47 осіб, 1 січня наступного року – 50 особи.

4. Задача

Визначити зміну товарної продукції у звітному періоді в порівнянні з базисним періодом та вплив факторів на неї способом ланцюгових підстановок

Таблиця

Вихідна інформація		
Показник	Базисний період	Звітний період
1. Товарна продукція, тис. грн.	2548	3132
2. Середньооблікова чисельність робітників, осіб	10	12
3. Кількість відпрацьованих одним робітником годин	1820	1800
4. Середньогодинний виробіток одного робітника, грн.	140	145

ВАРІАНТ 8

1. Кількісні описові прийоми дослідження
2. Аналіз загальної суми на виробництво та реалізацію продукції та витрат на гривню товарної продукції
3. Задача.

Визначити середній обсяг реалізації товару за день та середнє квадратичне відхилення фактичного обсягу реалізації від запланованого. Обсяг реалізації за день плановий - 6000 грн.

Таблиця

Вихідна інформація

Кількість днів	Обсяг реалізації товару за день, тис. грн.
4	4
8	8
7	5
6	7

4. Задача.

Проаналізувати виконання плану за структурою випущеної продукції.

Таблиця

Вихідна інформація

Виріб	Планові показники		Звітні показники	
	Обсяг випуску продукції, т	Ціна за 1 тонну, тис. грн.	Обсяг випуску продукції, т	Ціна за 1 тонну, тис. грн.
А	220	170	230	160
Б	440	150	450	140
В	350	160	310	180

ВАРІАНТ 9

1. Факторні дослідження в системі аналітики
2. Аналіз процесу реалізації продукції
3. Задача

Охарактеризувати динаміку реалізації продукції. Розрахувати показники динаміки: абсолютний приріст (ланцюговий), темп зростання (ланцюговий), темп приросту (ланцюговий), абсолютне значення одного відсотка приросту (ланцюгове), середній абсолютний приріст, середній темп зростання. Зробити висновки.

Таблиця

Вихідна інформація

Рік	Реалізована продукція, тис. грн.
2013	470
2014	480
2015	500
2016	525
2017	540

4. Задача

Визначити зміну товарної продукції у звітному періоді в порівнянні з базисним періодом та вплив факторів на неї способом абсолютних різниць

Таблиця

Вихідна інформація		
Показник	Базисний період	Звітний період
1. Товарна продукція, тис.грн.	9828	11129
2. Середньооблікова чисельність робітників, осіб	45	50
3. Кількість відпрацьованих одним робітником годин	1820	1795
4. Середньогодинний виробіток одного робітника, грн.	120	124

ВАРІАНТ 10

1. Сутність та роль аналітичної діяльності в забезпеченні ефективної підприємницької діяльності
2. Аналіз фінансової стабільності
3. Задача.

Визначити зміну реалізованої продукції та вплив на неї елементів товарного балансу.

Таблиця

Вихідна інформація		
Показники	Базовий період	Звітний період
Залишок готової продукції на складі на початок періоду, тис. грн.	15720	
Надходження готової продукції на склад (товарна продукція), тис. грн.	152500	167900
Залишок готової продукції на кінець періоду, тис. грн.	21000	16050
Реалізовано продукції, тис. грн.		

4. Задача.

Визначити зміну товарної продукції у звітному періоді в порівнянні з базисним періодом та вплив факторів на неї способом ланцюгових підстановок

Таблиця

Вихідна інформація		
Показник	Базисний період	Звітний період
1. Товарна продукція, тис. грн.	2548	3132
2. Середньооблікова чисельність робітників, осіб	10	12
3. Кількість відпрацьованих одним робітником годин	1820	1800
4. Середньогодинний виробіток одного робітника, грн.	140	145

6. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИКОНАННЯ ПРАКТИЧНОЇ ЧАСТИНИ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

ВАРІАНТ 1

Задача 1.

- розрахунок середнього обсягу реалізації товару за день:

Розрахунок можна зробити за формулою зваженої середньої арифметичної:

$$\bar{x}_{зв} = \frac{\sum x_i \cdot q_i}{\sum q_i}$$

де x_i - обсяг реалізації товару за день, тис. грн.;

q_i – частота, кількість днів з певним обсягом реалізації.

- розрахунок середнього квадратичного відхилення фактичного обсягу реалізації від запланованого:

за формулою середньої квадратичної зваженої

Таблиця

Розрахункова таблиця

обсяг реалізації товару фактичний, тис. грн. (x_{ϕ_i})	обсяг реалізації товару плановий, тис. грн. ($x_{пл_i}$)	$(x_{\phi_i} - x_{пл_i})$	$(x_{\phi_i} - x_{пл_i})^2$	кількість днів (q_i)	$(x_{\phi_i} - x_{пл_i})^2 \times q_i$
Разом					

$$x_{кв.зв.} = \sqrt{\frac{\sum (x_{\phi_i} - x_{пл_i})^2 \times q_i}{\sum q_i}}$$

Задача 2.

Спосіб відносних різниць.

Використовується для вимірювання впливу факторів на результативний показник тільки в таких моделях, де результативний показник представлений у вигляді добутку факторів (типу $Y = X_1 X_2$) та в комбінованих моделях типу $Y = (X_1 - X_2) \cdot X_3$.

Розглянемо методику розрахунку впливу факторів за допомогою цього способу для моделі типу $Y = X_1 X_2 X_3$.

Спочатку необхідно розрахувати відносні відхилення факторних показників за формулою:

$$\Delta X\% = \frac{X^1 - X^0}{X^0} 100\%.$$

Алгоритм розрахунків (визначення впливу факторів) за допомогою способу ланцюгових підстановок для моделі типу $Y = X_1X_2X_3$ має такий вигляд:

$$\begin{aligned}\Delta Y_{X_1} &= \frac{Y^0 \times \Delta X_1 \%}{100}; \\ \Delta Y_{X_2} &= \frac{(Y^0 + \Delta Y_{X_1}) \times \Delta X_2 \%}{100}; \\ \Delta Y_{X_3} &= \frac{(Y^0 + \Delta Y_{X_1} + \Delta Y_{X_2}) \times \Delta X_3 \%}{100}.\end{aligned}$$

Вплив n -го фактора визначається аналогічно: базисне значення результативного показника коригується на результат дії першого, другого, $n-1$ -го факторів (додається чи віднімається залежно від напрямку дії), і отриманий результат множиться на відносне відхилення n -го фактора.

Відносні відхилення бажано розраховувати з точністю не менше чотирьох знаків після коми для підрахунку відхилень у коефіцієнтах, або двох знаків для розрахунку відхилень у відсотках.

ВАРІАНТ 2

Задача 1.

Застосування балансового способу для складання товарного балансу, формула якого має вигляд:

$$ГПн + ТП = РП + ГПк$$

де $ГПн$ — залишок готової продукції на початок періоду, тис. грн.,

$ТП$ — надходження готової продукції з виробництва, товарна продукція, тис. грн.,

$РП$ — обсяг реалізованої продукції, тис. грн.,

$ГПк$ — залишок продукції на кінець періоду, тис. грн.

Виходячи з формули товарного балансу обсяг реалізованої продукції визначатиметься за формулою:

$$РП = ГПн + ТП - ГПк$$

Таблиця

Факторний аналіз реалізованої продукції

Показники	Базовий період	Звітний період	Абсолютне відхилення	Вплив фактора
Залишок готової продукції на складі на початок періоду, тис. грн.				
Надходження готової продукції на склад (товарна продукція), тис. грн.				
Залишок готової продукції на кінець періоду, тис. грн.				
Реалізовано продукції, тис. грн.				

Задача 2.

Таблиця

Розрахунок товарної продукції

Період	Базовий рік			Звітний рік		
	Обсяг продукції, шт.	Ціна одиниці продукції, грн.	Товарна продукція, тис. грн.	Обсяг продукції, шт.	Ціна одиниці продукції, грн.	Товарна продукція, тис. грн.
1 квартал						
2 квартал						
3 квартал						
4 квартал						
Разом за рік						

Таблиця

Розрахунок умовної товарної продукції

Період	Умовна товарна продукція 1		
	Обсяг продукції звітного періоду, шт.	Ціна одиниці продукції базового періоду, грн.	Товарна продукція, тис. грн.
1 квартал			
2 квартал			
3 квартал			
4 квартал			
Разом за рік			

Загальний індекс товарної продукції:

$$Imm = \frac{\sum O^1 \times C^1}{\sum O^0 \times C^0},$$

де O^1, O^0 - обсяг продукції в звітному та базовому періоді, шт.,

C^1, C^0 - ціна одиниці продукції в звітному та базовому періоді, грн.

Агрегатний індекс кількісного фактора – обсягу продукції:

$$Io = \frac{\sum O^1 \times C^0}{\sum O^0 \times C^0}$$

Агрегатний індекс якісного фактора – ціни одиниці продукції:

$$Ic = \frac{\sum O^1 \times C^1}{\sum O^1 \times C^0}$$

Взаємозв'язок індексів: $Imm = Io \times Ic$

ВАРІАНТ 3

Задача 1.

- розрахунок середньої ціни реалізації товару:

Розрахунок можна зробити за формулою середньої гармонічної:

$$\bar{X}_{\text{гарм}} = \frac{\sum q_i \times x_i}{\sum \frac{1}{x_i} (q_i \times x_i)}$$

де x_i - ціна реалізації товару, грн.;

q_i - кількість товарів.

- розрахунок середнього квадратичного відхилення фактичної ціни реалізації від запланованої:

за формулою середньої квадратичної зваженої

Таблиця

Розрахункова таблиця

Ціна реалізації товару фактична, грн. (x_{ϕ_i})	Ціна реалізації товару планова, грн. ($x_{\text{пл}_i}$)	$(x_{\phi_i} - x_{\text{пл}_i})$	$(x_{\phi_i} - x_{\text{пл}_i})^2$	Кількість товарів (q_i)	$(x_{\phi_i} - x_{\text{пл}_i})^2 \times q_i$
Разом					

$$x_{\text{кв.зв.}} = \sqrt{\frac{\sum (x_{\phi_i} - x_{\text{пл}_i})^2 \times q_i}{\sum q_i}}$$

Задача 2.

Спосіб абсолютних різниць.

Використовується для розрахунку впливу факторів на приріст результативного показника в тих моделях, де результативний показник представлений у вигляді добутку факторів $Y = X_1 X_2$, або в змішаних моделях типу $Y = X_1 \times (X_2 - X_3)$.

Алгоритм визначення впливу факторів для моделі типу $Y = X_1 X_2 X_3$ має такий вигляд:

$$\Delta Y_{x_1} = X_1^1 X_2^0 X_3^0 - X_1^0 X_2^0 X_3^0 = (X_1^1 - X_1^0) \cdot X_2^0 \cdot X_3^0;$$

$$\Delta Y_{x_2} = X_1^1 X_2^1 X_3^0 - X_1^1 X_2^0 X_3^0 = X_1^1 (X_2^1 - X_2^0) \cdot X_3^0;$$

$$\Delta Y_{x_3} = X_1^1 X_2^1 X_3^1 - X_1^1 X_2^1 X_3^0 = X_1^1 X_2^1 (X_3^1 - X_3^0).$$

Таким чином, за використання способу абсолютних різниць вплив факторів розраховується множенням абсолютного відхилення досліджуваного фактора на базисне значення факторів, розміщених праворуч від нього у факторній моделі, і на фактичну величину факторів, розміщених ліворуч від нього. Алгебраїчна сума приросту результативного показника за рахунок впливу окремих факторів повинна дорівнювати загальному його приросту.

ВАРІАНТ 4

Задача 1.

Застосування балансового способу для складання товарного балансу, формула якого має вигляд:

$$ГПн + ТП = РП + ГПк$$

де $ГПн$ — залишок готової продукції на початок періоду, тис. грн.,

$ТП$ — надходження готової продукції з виробництва, товарна продукція, тис. грн.,

$РП$ — обсяг реалізованої продукції, тис. грн.,

$ГПк$ — залишок продукції на кінець періоду, тис. грн.

Виходячи з формули товарного балансу обсяг реалізованої продукції визначатиметься за формулою:

$$РП = ГПн + ТП - ГПк$$

Таблиця

Факторний аналіз реалізованої продукції

Показники	Базовий період	Звітний період	Абсолютне відхилення	Вплив фактора
Залишок готової продукції на складі на початок періоду, тис. грн.				
Надходження готової продукції на склад (товарна продукція), тис. грн.				
Залишок готової продукції на кінець періоду, тис. грн.				
Реалізовано продукції, тис. грн.				

Задача 2.

Спосіб абсолютних різниць.

Використовується для розрахунку впливу факторів на приріст результативного показника в тих моделях, де результативний показник представлений у вигляді добутку факторів $Y = X_1 X_2$, або в змішаних моделях типу $Y = X_1 x(X_2 - X_3)$.

Алгоритм визначення впливу факторів для моделі типу $Y = X_1 X_2 X_3$ має такий вигляд:

$$\Delta Y_{X_1} = X_1^1 X_2^0 X_3^0 - X_1^0 X_2^0 X_3^0 = (X_1^1 - X_1^0) \cdot X_2^0 \cdot X_3^0;$$

$$\Delta Y_{X_2} = X_1^1 X_2^1 X_3^0 - X_1^1 X_2^0 X_3^0 = X_1^1 (X_2^1 - X_2^0) \cdot X_3^0;$$

$$\Delta Y_{X_3} = X_1^1 X_2^1 X_3^1 - X_1^1 X_2^1 X_3^0 = X_1^1 X_2^1 (X_3^1 - X_3^0).$$

Таким чином, за використання способу абсолютних різниць вплив факторів розраховується множенням абсолютного відхилення досліджуваного фактора на базисне значення факторів, розміщених праворуч від нього у факторній моделі, і на фактичну величину факторів, розміщених ліворуч від нього. Алгебраїчна сума приросту результативного показника за рахунок впливу окремих факторів повинна дорівнювати загальному його приросту.

ВАРІАНТ 5

Задача 1.

Для повнішої характеристики змін і тенденцій у динаміці використовуються такі показники:

- *абсолютний приріст* - різниця між наступним та попереднім рівнями ряду динаміки ($x' - x^0$); показує на скільки одиниць в абсолютному вираженні рівень одного періоду більший або менший від певного попереднього рівня;

- *темп зростання* - відношення наступного рівня до попереднього або до будь-якого іншого рівня, що його взято за базу порівняння ($x' : x^0$); показує у скільки разів показник, що аналізується, більший або менший за базисний або скільки відсотків становить показник, що аналізується, щодо базисного, прийнятого за 100%;

- *темп приросту* - відношення абсолютного приросту до базисного рівня $[(x' - x^0) : x^0]$. Темп приросту може бути розрахований як різниця між темпом зростання та одиницею (або 100 %); показує на скільки відсотків даний рівень більший або менший базисного рівня;

- *абсолютне значення одного відсотка приросту* - відношення абсолютного приросту до темпу приросту, який виражений у відсотках; показує абсолютну величину, що відповідає кожному відсотку приросту.

Усі ці показники можна обчислювати базисним і ланцюговими способами. За базисного способу всі зміни обчислюються стосовно початкового показника, взятого за базисний. За ланцюгового способу зміна кожного наступного показника обчислюється стосовно попереднього. Темпи зростання та приросту можна обчислювати в коефіцієнтах (базисний показник береться за одиницю) або у відсотках (базисний показник береться за 100).

Таблиця

Показники динаміки випуску продукції (базисний спосіб)

Рік	Реалізована продукції, тис. грн	Абсолютний приріст, т	Темп зростання, %	Темп приросту, %	Абсолютне значення 1 % приросту, т
2015	420				
2016	440	440-420=20	440/420x100=104,76	104,76-100=4,76	20/4,76=4,20

Узагальнюючими характеристиками інтенсивності динаміки є:

- *середній темп зростання* – розраховують за формулою середньої геометричної;
- *середній абсолютний приріст* – розраховують як середню арифметичну просту з ланцюгових абсолютних приростів.

Задача 2.

Інтегральний спосіб.

Результати не залежать від місця факторів у моделі, а додатковий приріст результативного показника, який отримано від взаємодії факторів, розподіляється між ними пропорційно ізольованому їхньому впливу на результативний показник.

Алгоритм визначення впливу факторів за допомогою інтегрального способу для моделі типу $Y = X_1X_2X_3$ має такий вигляд:

$$\Delta Y_{X_1} = \frac{1}{2} \Delta X_1 (X_2^0 X_3^1 + X_2^1 X_3^0) + \frac{1}{3} \Delta X_1 \cdot \Delta X_2 \cdot \Delta X_3;$$

$$\Delta Y_{X_2} = \frac{1}{2} \Delta X_2 (X_1^0 X_3^1 + X_1^1 X_3^0) + \frac{1}{3} \Delta X_1 \cdot \Delta X_2 \cdot \Delta X_3;$$

$$\Delta Y_{X_3} = \frac{1}{2} \Delta X_3 (X_1^0 X_2^1 + X_1^1 X_2^0) + \frac{1}{3} \Delta X_1 \cdot \Delta X_2 \cdot \Delta X_3.$$

$$ТП = \sum X_i \Delta X_i$$

ВАРІАНТ 6

Задача 1.

Застосування балансового способу для складання товарного балансу, формула якого має вигляд:

$$ГПн + ТП = РП + ГПк$$

де $ГПн$ — залишок готової продукції на початок періоду, тис. грн.,

$ТП$ — надходження готової продукції з виробництва, товарна продукція, тис. грн.,

$РП$ — обсяг реалізованої продукції, тис. грн.,

$ГПк$ — залишок продукції на кінець періоду, тис. грн.

Виходячи з формули товарного балансу обсяг реалізованої продукції визначатиметься за формулою:

$$РП = ГПн + ТП - ГПк$$

Таблиця 3.24

Факторний аналіз реалізованої продукції

Показники	Базовий період	Звітний період	Абсолютне відхилення	Вплив фактора
Залишок готової продукції на складі на початок періоду, тис. грн.				
Надходження готової продукції на склад (товарна продукція), тис. грн.				
Залишок готової продукції на кінець періоду, тис. грн.				
Реалізовано продукції, тис. грн.				

Задача 2.

Доцільно оформити рішення в таблиці

Таблиця

Виконання плану виробництва продукції за асортиментом, тис. грн.

Вид продукції	За минулий період	Звітний період			Зараховується у виконання плану
		за планом	фактично	виконання плану, %	
Усього					

Розрахунок показників виконання плану за асортиментом здійснюють трьома способами.

Перший має назву «спосіб найменшого числа». Його суть полягає у виборі меншої із двох сум. Інакше кажучи, береться фактична сума, проте за умови, що вона не перевищує планового завдання.

За *другого* способу як загальний показник беруть найменший відсоток виконання плану щодо всіх виробів — 69,8 %.

Третій спосіб базується на співвідношенні кількості виробів, щодо яких план виконано повністю, і загальної кількості планових позицій. Цей показник тісно пов'язаний з номенклатурою продукції, а тому його називають коефіцієнтом номенклатурності.

ВАРІАНТ 7

Задача 1.

Розрахунок здійснимо за формулою зваженої середньої хронологічної:

$$\bar{X}_{\text{хр.зв}} = \frac{(x_1 + x_2) \times t_1 + (x_2 + x_3) \times t_2 + \dots + (x_{n-1} + x_n) \times t_{n-1}}{2 \times (t_1 + t_2 + \dots + t_{n-1})} = \frac{\sum (x_i + x_{i+1}) \times t_i}{2 \sum t_i}$$

де x_i - облікова чисельність працівників, осіб

t - тривалість інтервалу часу між сусідніми рівнями, $t=1,2,\dots,3$

Задача 2.

Спосіб ланцюгових підстановок.

Використовується для всіх типів факторних моделей.

Розглянемо показник Y , який описується формулою $Y = X_1 X_2 X_3$, причому базисний рівень цього показника (Y^0) і звітний рівень (Y^1) становлять:

$$Y^0 = X_1^0 X_2^0 X_3^0;$$

$$Y^1 = X_1^1 X_2^1 X_3^1.$$

Далі послідовно замінюються базисні параметри, що входять у формулу, на звітні і розраховуються умовні результативні показники:

$$1\text{-й умовний показник (перша заміна): } Y_{\text{ум}1} = X_1^1 X_2^0 X_3^0;$$

$$2\text{-й умовний показник (друга заміна): } Y_{\text{ум}2} = X_1^1 X_2^1 X_3^0;$$

$$3\text{-й показник (третя заміна): } Y^1 = X_1^1 X_2^1 X_3^1.$$

Вплив факторів на відхилення значення показника Y^1 від значення показника Y^0 визначатиметься так:

$$\text{вплив фактора } X_1 \text{ на зміну } y: \Delta Y_{X_1} = X_1^1 X_2^0 X_3^0 - X_1^0 X_2^0 X_3^0 = Y_{\text{ум}1} - Y^0;$$

$$\text{вплив фактора } X_2 \text{ на зміну } y: \Delta Y_{X_2} = X_1^1 X_2^1 X_3^0 - X_1^1 X_2^0 X_3^0 = Y_{\text{ум}2} - Y_{\text{ум}1};$$

$$\text{вплив фактора } X_3 \text{ на зміну } y: \Delta Y_{X_3} = X_1^1 X_2^1 X_3^1 - X_1^1 X_2^1 X_3^0 = Y^1 - Y_{\text{ум}2};$$

Алгебраїчна сума приросту результативного показника за рахунок впливу окремих факторів повинна дорівнювати загальному його приросту:

$$\Delta Y = \Delta Y_{X_1} + \Delta Y_{X_2} + \Delta Y_{X_3}.$$

Доцільно виконувати ці аналітичні розрахунки за допомогою таблиці

Таблиця

Схема виявлення величини впливу факторів на результативний показник способом ланцюгових підстановок

№ підстановки	Параметри				
	X_1	X_2	X_3	Результативний показник	Вплив фактора
0	X_1^0	X_2^0	X_3^0	Y^0	—
1	X_1^1	X_2^0	X_3^0	$Y_{ум1}$	$\Delta Y_{X_1} = Y_{ум1} - Y^0$
2	X_1^1	X_2^1	X_3^0	$Y_{ум2}$	$\Delta Y_{X_2} = Y_{ум2} - Y_{ум1}$
3	X_1^1	X_2^1	X_3^1	Y^1	$\Delta Y_{X_3} = Y^1 - Y_{ум2}$

ВАРІАНТ 8

Задача 1.

- розрахунок середнього обсягу реалізації товару за день:

Розрахунок можна зробити за формулою зваженої середньої арифметичної:

$$\bar{x}_{зв} = \frac{\sum x_i \cdot q_i}{\sum q_i}$$

де x_i - обсяг реалізації товару за день, тис. грн.;

q_i - кількість днів з певним обсягом реалізації.

- розрахунок середнього квадратичного відхилення фактичного обсягу реалізації від запланованого:

за формулою середньої квадратичної зваженої

Таблиця

Розрахункова таблиця

обсяг реалізації товару фактичний, тис. грн. (x_{ϕ_i})	обсяг реалізації товару плановий, тис. грн. ($x_{пл_i}$)	$(x_{\phi_i} - x_{пл_i})$	$(x_{\phi_i} - x_{пл_i})^2$	кількість днів (q_i)	$(x_{\phi_i} - x_{пл_i})^2 \times q_i$
Разом					

$$x_{кв.зв.} = \sqrt{\frac{\sum (x_{\phi_i} - x_{пл_i})^2 \times q_i}{\sum q_i}}$$

Задача 2.

Дотримання планової структури — це дотримання у фактичному обсязі випуску продукції запланованих співвідношень між окремими її видами.

Використовуючи вихідні дані таблиці, побудуємо розрахункову таблицю У залік виконання плану виробництва кожного виробу (гр. 7) береться менша величина показника порівняння граф 6 і 4. Отриманий результат (гр. 7) ділять на величину фактичного випуску товарної продукції це коефіцієнт додержання планової структури.

Таблиця

Виконання плану виробництва продукції за структурою						
Вид продукції	Випуск продукції у звітному періоді				Фактичний обсяг продукції за плановою структурою (підсумок гр. 4 · гр. 3)	Заліков а сума
	за планом		фактично			
	тис. грн.	питома вага, %	тис. грн.	питома вага, %		
1	2	3	4	5	6	7
Усього						

ВАРІАНТ 9

Задача 1.

Для повнішої характеристики змін і тенденцій у динаміці використовуються такі показники:

- *абсолютний приріст* - різниця між наступним та попереднім рівнями ряду динаміки ($x' - x^0$); показує на скільки одиниць в абсолютному вираженні рівень одного періоду більший або менший від певного попереднього рівня;

- *темп зростання* - відношення наступного рівня до попереднього або до будь-якого іншого рівня, що його взято за базу порівняння ($x' : x^0$); показує у скільки разів показник, що аналізується, більший або менший за базисний або скільки відсотків становить показник, що аналізується, щодо базисного, прийнятого за 100%;

- *темп приросту* - відношення абсолютного приросту до базисного рівня [$(x' - x^0) : x^0$]. Темп приросту може бути розрахований як різниця між темпом зростання та одиницею (або 100 %); показує на скільки відсотків даний рівень більший або менший базисного рівня;

- *абсолютне значення одного відсотка приросту* - відношення абсолютного приросту до темпу приросту, який виражений у відсотках; показує абсолютну величину, що відповідає кожному відсотку приросту.

Усі ці показники можна обчислювати базисним і ланцюговими способами. За базисного способу всі зміни обчислюються стосовно початкового показника, узятого за базисний. За ланцюгового способу зміна кожного наступного показника обчислюється стосовно попереднього. Темпи зростання та приросту можна обчислювати в коефіцієнтах (базисний показник береться за одиницю) або у відсотках (базисний показник береться за 100).

Таблиця

Показники динаміки випуску продукції (ланцюговий спосіб)					
Рік	Реалізована продукції, тис. грн	Абсолютний приріст, т	Темп зростання, %	Темп приросту, %	Абсолютне значення 1 % приросту, т

Узагальнюючими характеристиками інтенсивності динаміки є:

- *середній темп зростання* – розраховують за формулою середньої геометричної;

середній абсолютний приріст – розраховують як середню арифметичну просту з ланцюгових абсолютних приростів

Задача 2.

Використовується для розрахунку впливу факторів на приріст результативного показника в тих моделях, де результативний показник представлений у вигляді добутку факторів $Y = X_1 X_2$, або в змішаних моделях типу $Y = X_1 x(X_2 - X_3)$.

Алгоритм визначення впливу факторів для моделі типу $Y = X_1 X_2 X_3$ має такий вигляд:

$$\Delta Y_{X_1} = X_1^1 X_2^0 X_3^0 - X_1^0 X_2^0 X_3^0 = (X_1^1 - X_1^0) \cdot X_2^0 \cdot X_3^0;$$

$$\Delta Y_{X_2} = X_1^1 X_2^1 X_3^0 - X_1^1 X_2^0 X_3^0 = X_1^1 (X_2^1 - X_2^0) \cdot X_3^0;$$

$$\Delta Y_{X_3} = X_1^1 X_2^1 X_3^1 - X_1^1 X_2^1 X_3^0 = X_1^1 X_2^1 (X_3^1 - X_3^0).$$

Таким чином, за використання способу абсолютних різниць вплив факторів розраховується множенням абсолютного відхилення досліджуваного фактора на базисне значення факторів, розміщених праворуч від нього у факторній моделі, і на фактичну величину факторів, розміщених ліворуч від нього. Алгебраїчна сума приросту результативного показника за рахунок впливу окремих факторів повинна дорівнювати загальному його приросту.

ВАРІАНТ 10

Задача 1.

Застосування балансового способу для складання товарного балансу, формула якого має вигляд:

$$ГПн + ТП = РП + ГПк$$

де $ГПн$ — залишок готової продукції на початок періоду, тис. грн.,

$ТП$ — надходження готової продукції з виробництва, товарна продукція, тис. грн.,

$РП$ — обсяг реалізованої продукції, тис. грн.,

$ГПк$ — залишок продукції на кінець періоду, тис. грн.

Виходячи з формули товарного балансу обсяг реалізованої продукції визначатиметься за формулою:

$$РП = ГПн + ТП - ГПк$$

Таблиця

Факторний аналіз реалізованої продукції

Показники	Базовий період	Звітний період	Абсолютне відхилення	Вплив фактора
Залишок готової продукції на складі на початок періоду, тис. грн.				
Надходження готової продукції на склад (товарна продукція), тис. грн.				
Залишок готової продукції на кінець періоду, тис. грн.				
Реалізовано продукції, тис. грн.				

Задача 2.

Спосіб ланцюгових підстановок.

Використовується для всіх типів факторних моделей.

Розглянемо показник Y , який описується формулою $Y = X_1 X_2 X_3$, причому базисний рівень цього показника (Y^0) і звітний рівень (Y^1) становлять:

$$Y^0 = X_1^0 X_2^0 X_3^0;$$

$$Y^1 = X_1^1 X_2^1 X_3^1.$$

Далі послідовно замінюються базисні параметри, що входять у формулу, на звітні і розраховуються умовні результативні показники:

1-й умовний показник (перша заміна): $Y_{ум1} = X_1^1 X_2^0 X_3^0;$

2-й умовний показник (друга заміна): $Y_{ум2} = X_1^1 X_2^1 X_3^0;$

3-й показник (третя заміна): $Y^1 = X_1^1 X_2^1 X_3^1.$

Вплив факторів на відхилення значення показника Y^1 від значення показника Y^0 визначатиметься так:

вплив фактора X_1 на зміну y : $\Delta Y_{X_1} = X_1^1 X_2^0 X_3^0 - X_1^0 X_2^0 X_3^0 = Y_{ум1} - Y^0;$

вплив фактора X_2 на зміну y : $\Delta Y_{X_2} = X_1^1 X_2^1 X_3^0 - X_1^1 X_2^0 X_3^0 = Y_{ум2} - Y_{ум1};$

вплив фактора X_3 на зміну y : $\Delta Y_{X_3} = X_1^1 X_2^1 X_3^1 - X_1^1 X_2^1 X_3^0 = Y^1 - Y_{ум2};$

Алгебраїчна сума приросту результативного показника за рахунок впливу окремих факторів повинна дорівнювати загальному його приросту:

$$\Delta Y = \Delta Y_{X_1} + \Delta Y_{X_2} + \Delta Y_{X_3}.$$

Доцільно виконувати ці аналітичні розрахунки за допомогою таблиці

Таблиця

Схема виявлення величини впливу факторів на результативний показник способом ланцюгових підстановок

№ підстановки	Параметри				
	X_1	X_2	X_3	Результативний показник	Вплив фактора
0	X_1^0	X_2^0	X_3^0	Y^0	—
1	X_1^1	X_2^0	X_3^0	$Y_{ум1}$	$\Delta Y_{X_1} = Y_{ум1} - Y^0$
2	X_1^1	X_2^1	X_3^0	$Y_{ум2}$	$\Delta Y_{X_2} = Y_{ум2} - Y_{ум1}$
3	X_1^1	X_2^1	X_3^1	Y^1	$\Delta Y_{X_3} = Y^1 - Y_{ум2}$

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

а) основна (базова)

1. Економічна аналітика в бізнесі : навч. посіб. / за ред. О.С. Гринькевич, С. О. Матковського, А. В. Сидоркової, Н.С. Струк. Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 2022. 480 с
2. Шандова Н.В., Мешкова-Кравченко Н.В., Латкіна С.А. Основи аналітики : навч. посіб. Херсон : Книжкове вид-во ФОП Вишемирський В.С., 2023. 120 с.
3. Управлінський аналіз бізнесу (за видами економічної діяльності) : навч. посіб. / І. М. Парасій-Вергуненко та ін. Київ : Центр учбової літератури, 2024. 586 с.
4. Грицаєнко Г. І., Грицаєнко М. І. Аналіз господарської діяльності : навч. посіб. Мелітополь: Люкс, 2021. 260 с.
5. Приймак С.В. Аналіз господарської діяльності. Практикум : навч. посіб. Львів : СПД ФОП Марусевич М.М., 2022. 277 с.

б) додаткова

6. Адлер О.О. Лесько О.Й. Аналіз господарської діяльності: навч. посіб. Вінниця: ВНТУ, 2019. 115 с.
7. Базецька Г.І. Економічний аналіз діяльності підприємства : навч. – метод. посіб. Харків : Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, 2021. 274 с.
8. Биба В.В., Мінняйленко І.В., Теницька Н.Б. Аналіз підприємницької діяльності: навч. посіб. Полтава: ПолтНТУ, 2019. 182 с.
9. Даценко Г.В., Коцеруба Н.В., Крупельницька І.Г. Аналіз господарської діяльності. навч. посіб. Вінниця : ВТЕІ КНТЕУ, 2021. 416 с.
10. Демиденко С.Л. Аналіз господарської діяльності: навч. посіб. Черкаси : ЧДТУ, 2020. 300с.
11. Економічний аналіз: навч. посіб. /Н.Ю. Рекова та ін. Краматорськ: ДДМА, 2021. 200 с.
12. Економічний аналіз: курс лекцій / уклад. О. М. Вишнеvsька, Л. А. Козаченко, А. Г. Костирко. Миколаїв: МНАУ, 2022. 85 с.
13. Єгорова О. В., Дорогань-Писаренко Л. О. , Тютюнник Ю. М. Економічний аналіз: навч. посіб. Полтава : РВВД ПДАА, 2018. 290 с.
14. Кіндрацька Г.І., Загородній А.Г., Кулиняк Ю.І. Аналіз господарської діяльності: підручник. Львів: видавництво Львівської політехніки, 2019. 320 с.
15. Кулик А.В. Теорія економічного аналізу: навч. посіб. Київ: ДП «Вид. дім «Персонал»», 2018. 452 с.
16. Міщук Г.Ю., Джигар Т.М., Шишкіна О.О. Економічний аналіз: навч. посіб. Рівне:НУВГП, 2017. 156 с.
17. Мешкова-Кравченко Н.В., Тарасюк А.В. Інформаційно-аналітичне забезпечення підприємницької діяльності. *Бізнес-навігатор*. 2019. Вип. 1 (50). С. 92-96
18. Мулик Т.О. Організаційно-методичні аспекти діяльності аналітичної служби підприємства. *Ефективна економіка*. 2020. №8.
19. Основи економічного аналізу: навч.-метод. посіб. / за ред. В.М.Микитюка. Житомир: Рута, 2018. 440 с.
20. Паршин Ю. І., Паршина О.А. Основи економічного аналізу: навч. посіб. Дніпро: «ФОП Дробязко С.І.», 2020. 180 с.
21. Посилкіна О. В., Козирева О. В., Деренська Я. М. Аналіз діяльності підприємства: навч. посіб. Харків: Видавництво НФаУ, 2019. 398 с.

22. Ярова В. В., Велієва В. О. Теорія економічного аналізу: навч. посіб. Харків: ХНАУ ім. В.В. Докучаєва, 2021. 115 с.
23. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: Наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73. URL <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text>
24. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби»: Наказ Міністерства фінансів України від 27.04. 2000 р. № 92. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00>.
25. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід»: Наказ Міністерства фінансів України від 29.11.99 № 290. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0860-99>
26. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати»: Наказ Міністерства фінансів України від 31.12.1999 р. № 318. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00>.

в) методичні рекомендації

22. Конспект лекцій з дисципліни «Аналітика підприємницької діяльності» для студентів спеціальності 051 «Економіка» / Н.В.Мешкова-Кравченко. Хмельницький : ХНТУ, 2022. 198с.
23. Засоби з контролю якості знань студентів (тести) з дисципліни «Аналітика підприємницької діяльності» для студентів спеціальності 051 «Економіка» / Н.В.Мешкова-Кравченко. Хмельницький : ХНТУ, 202. 28с.